SVERIGES RIKSDAG

# Motion till riksdagen 2026/27:2190

**av Martin Kinnunen m.fl. (SD)**

# Sverige som ledande mineral- och stålnation

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Sveriges ställning som ledande mineral- och metallnation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare effektivisera tillståndsprocesserna för prospektering och gruvverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rennäringen inte bör ges ett generellt företräde framför andra samhällsviktiga markanvändningsintressen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för prospektering och nya gruvinvesteringar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges försörjningstrygghet genom ökad utvinning, förädling och återvinning av strategiska och kritiska råvaror och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa industrins långsiktiga kompetensförsörjning samt främja forskning inom gruv-, mineral- och metallområdet och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges konkurrenskraft inom metallurgi och mineralförädling och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktiga och förutsebara villkor för prospektering och utvinning av uran och andra strategiska råvaror samt om att åter inkludera fossila bränslen som koncessionsmineral enligt minerallagen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid översynen av mineralersättningens storlek och fördelning stärka de berörda lokalsamhällenas utvecklingsmöjligheter, utan att i betydande grad försämra svensk gruv- och mineralnärings konkurrenskraft, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att svenska intressen tillvaratas vid genomförandet av EU:s råvarupolitik och tillkännager detta för regeringen.

# Motivering

Sveriges industriella utveckling har i hög grad byggt på landets tillgångar till malm, metaller och mineral. Gruvnäringen har under lång tid bidragit till arbetstillfällen, exportinkomster och framväxten av en internationellt konkurrenskraftig industri inom såväl metallförädling som stålproduktion. Omvärldsläget har samtidigt förändrats. Geopolitiska spänningar, ökat fokus på försörjningsberedskap och en snabbt växande efterfrågan på metaller och mineral har tydliggjort Europas beroende av import från ett fåtal leverantörsländer. Tillgången till strategiska råvaror är i dag inte enbart en näringspolitisk fråga utan även en fråga om säkerhet, motståndskraft och långsiktig handlingsfrihet.

För Sverige innebär detta betydande möjligheter. Med stora mineraltillgångar, världsledande företag och starka forskningsmiljöer har vi goda förutsättningar att stärka vår ställning som en ledande mineral- och metallnation. För att ta vara på dessa möjligheter krävs en politik som underlättar investeringar och gör det mer attraktivt att prospektera, bryta och förädla mineral i Sverige.

Under föregående mandatperiod har Sverigedemokraterna och regeringen tagit flera viktiga steg för att stärka svensk gruv- och mineralnäring. Bland annat har förbudet mot uranutvinning avskaffats, arbetet med effektivare tillståndsprocesser fortsatt och

svenska projekt fått status som strategiska projekt inom EU:s råvarupolitik. Därtill har regeringen presenterat en ny nationell mineralstrategi med långsiktiga mål för att stärka Sveriges mineralnäring och öka landets konkurrens- och motståndskraft.

Vi välkomnar flera delar av strategin. Särskilt viktigt är fokus på kortare tillståndsprocesser, stärkt prospektering, forskning, försörjningsberedskap och ökad attraktivitet för investeringar. Strategins ambition att stärka hela den svenska mineralnäringen ligger väl i linje med de reformer som Sverigedemokraterna under lång tid har efterfrågat. Vidare är en stark svensk mineral- och metallindustri inte enbart viktig för ekonomin utan tillgången till metaller och mineral är även en strategisk förutsättning för totalförsvaret, försvarsindustrin och samhällets försörjningsberedskap. Det krävs dock ytterligare åtgärder för att Sverige fullt ut ska kunna ta till vara sina naturresurser och utveckla sin position som Europas ledande mineral- och metallnation.

Ambitionen bör vara att så stor del som möjligt av värdekedjan finns i Sverige. Från prospektering och gruvbrytning till metallurgisk förädling, stålproduktion och avancerad industriverksamhet skapas arbetstillfällen, teknikutveckling och exportinkomster som stärker hela landet. En modern mineralpolitik måste därför omfatta såväl utvinning som vidareförädling och bidra till ökad konkurrenskraft, starkare försörjningsberedskap och växande lokalsamhällen.

## Från mineral till färdig industriprodukt

Sveriges ambition bör inte begränsas till att vara exportör av råvaror. Målsättningen måste vara att så stor del som möjligt av värdekedjan finns i Sverige. Gruvor, metallurgi, stålproduktion och avancerad tillverkningsindustri är ömsesidigt beroende av varandra. När råvaror bryts, förädlas och vidareutvecklas inom landet skapas större värden, fler arbetstillfällen och starkare exportmöjligheter.

Den svenska stålindustrin utgör en strategisk tillgång för landet och är samtidigt beroende av en långsiktigt konkurrenskraftig gruv- och mineralpolitik. Vi vill därför se en politik som stärker hela kedjan, från prospektering och gruvverksamhet till metallurgisk förädling och färdig industriproduktion.

## Kortare och mer förutsebara tillståndsprocesser

Ett återkommande problem för svensk gruvnäring är långa och svårförutsägbara tillståndsprocesser. Handläggningstider som sträcker sig över många år skapar osäkerhet och riskerar att investeringar flyttas till andra länder.

Miljöprövningar ska vara rättssäkra och grundliga, men processerna måste samtidigt vara effektiva och förutsebara. Sverige ska kunna förena höga miljökrav med konkurrenskraftiga villkor för investeringar och företagande. Vi anser att tillståndsprocesserna bör präglas av tydligare tidsramar, bättre samordning mellan berörda myndigheter och ökad förutsebarhet för företag och investerare. Den föregående regeringens arbete på området är välkommet men ytterligare reformer behövs för att minska ledtiderna utan att göra avkall på rättssäkerhet och miljöhänsyn.

## Samexistens och avvägningar mellan olika markintressen

Svensk gruv- och mineralnäring verkar i flera delar av landet där även rennäring bedrivs. Intressekonflikter mellan olika markanvändningsintressen förekommer och måste hanteras genom rättssäkra och förutsebara processer. Rennäringen utgör en betydelsefull del av det samiska kulturarvet. Samtidigt är gruv- och mineralnäringen av stor betydelse för Sveriges industriella utveckling, försörjningstrygghet och nationella säkerhet. Gruvnäringen omsätter årligen tiotals miljarder kronor och utgör en central del av den svenska basindustrin.

Vi anser att rennäringen inte bör ges ett generellt företräde framför andra samhällsviktiga intressen. Avvägningar mellan rennäring, gruvverksamhet, energiförsörjning och annan markanvändning måste göras utifrån Sveriges samlade behov av tillväxt, arbetstillfällen, försörjningsberedskap och nationell säkerhet. När olika intressen inte kan förenas måste beslutsfattandet utgå från vilka åtgärder som bäst stärker Sveriges långsiktiga utveckling, försörjningsberedskap och säkerhet.

## Prospektering och investeringar

Nya gruvor förutsätter långsiktiga och kapitalkrävande investeringar. Prospektering är kapitalkrävande och resultaten är osäkra. För att investeringar ska hamna i Sverige krävs därför förutsebara regler och konkurrenskraftiga villkor över tid. Om prospekteringen minskar i dag riskerar det att leda till färre gruvor och minskad produktion i framtiden. En långsiktigt hållbar mineralpolitik måste därför stärka incitamenten för att identifiera och utveckla nya fyndigheter.

## Kompetensförsörjning, forskning och metallurgi

Gruv-, metall- och stålindustrin är kunskapsintensiva näringar. Industrins kompetensförsörjning är avgörande. Det krävs utbildningar som svarar mot näringens

behov och forskningsmiljöer som kan bidra till fortsatt teknisk utveckling. Särskild vikt bör läggas vid metallurgi, materialteknik och processindustriell forskning. Sverige har unika förutsättningar inom dessa områden och bör sträva efter att behålla och stärka sin internationella konkurrenskraft. Satsningar på forskning och innovation bör därför omfatta hela värdekedjan, från prospektering och brytning till metallframställning, avancerade stålprodukter och återvinning.

## Kritiska råvaror och försörjningsberedskap

Tillgång till mineral och metaller är avgörande för industrin, energisektorn och totalförsvaret. Flera av de råvaror som krävs för modern teknik och försvarsförmåga är samtidigt föremål för omfattande internationell konkurrens.

Sverige bör därför verka för ökad inhemsk produktion, förädling och återvinning av strategiska och kritiska råmaterial. Detta stärker både vår nationella motståndskraft och Europas samlade försörjningsberedskap.

## Uran och strategiska råvaror

Uran förekommer ofta tillsammans med sällsynta jordartsmetaller och andra kritiska råvaror som är viktiga för modern industri, energiförsörjning och försvarsförmåga. Under lång tid bidrog förbudet mot uranutvinning till osäkerhet kring investeringsvillkoren i den svenska gruvnäringen och riskerade att försvåra prospektering efter andra strategiskt viktiga mineral.

Avskaffandet av uranförbudet var därför ett viktigt steg för att stärka Sveriges ställning som gruv- och råvarunation. För ett land som valt att satsa på kärnkraft är det naturligt att möjligheterna till prospektering och utvinning av uran finns under höga miljö- och säkerhetskrav. Sverige bör även framöver ha ett regelverk som präglas av långsiktighet och förutsebarhet så att investeringar i strategiska råvaror inte hämmas av ideologiskt motiverade begränsningar så som exempelvis kommunala veton eller förbud. Ett exempel på sådana begränsningar är de förbud mot fossila bränslen som infördes 2022. Dessa förbud bör hävas genom att även dessa mineraler i fortsättningen ingår som koncessionsmineraler enligt minerallagen.

## Lokalsamhällen och mineralersättningen

Gruvverksamhet skapar arbetstillfällen, investeringar och skatteintäkter, men påverkar även de lokalsamhällen där verksamheten bedrivs. För att säkerställa långsiktig

legitimitet för näringen är det viktigt att lokalsamhällena upplever att de får del av de värden som skapas.

Sverigedemokraterna är därför positiva till att se över mineralersättningens storlek och fördelning. Utgångspunkten bör vara att stärka de berörda lokalsamhällena och kommunerna. En revidering av mineralavgiften måste ske med stor försiktighet. Sverige konkurrerar internationellt om investeringar inom prospektering och gruvverksamhet. Förändringar av mineralersättningen får därför inte genomföras på ett sätt som i betydande grad försämrar svensk gruv- och mineralnärings konkurrenskraft eller minska incitamenten att investera i nya projekt. Den föregående regeringen har också aviserat att mineralavgiften ska ses över som en del av den nya mineralstrategin.

## Kommunalt inflytande och lokal förankring

Lokal acceptans är ofta avgörande för om större gruvprojekt kan genomföras. Regeringens pågående utredning om stärkt kommunalt inflytande vid brytning i alunskiffer bör därför bidra till ökad legitimitet och tydligare ansvarsfördelning. Samtidigt är det viktigt att regelverket utformas så att kommunalt inflytande kan förenas med Sveriges behov av strategiska råvaror, ökad försörjningsberedskap och långsiktiga investeringar i gruvnäringen.

## Sveriges intressen i EU:s råvarupolitik

EU:s förordning om kritiska råmaterial syftar till att stärka Europas försörjning av strategiska råvaror. Sverige har särskilt goda förutsättningar att bidra genom sina stora mineraltillgångar och sin avancerade gruv- och metallindustri. Genomförandet av EU:s råvarupolitik bör därför utformas så att investeringar, prospektering och industriell utveckling i Sverige underlättas. Sverige bör även verka mot överimplementering och säkerställa att nationellt handlingsutrymme och svenska konkurrensfördelar värnas.

*Martin Kinnunen (SD)*

*Richard Jomshof (SD)* *Johnny Svedin (SD)*

*Yasmine Eriksson (SD)*